

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу Бей Ірини Юріївни
«Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності
в закладах загальної середньої освіти»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»**

Актуальність теми дослідження.

Вихід України на якісно новий соціально-економічний рівень та поступове інтегрування до європейської спільноти суттєво підвищили вимоги до професійної підготовки фахівців з викладання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно, у вищій педагогічній освіті назріла потреба у підготовці висококваліфікованих, компетентних спеціалістів з іноземних мов, яким має бути властива здатність до самостійних дій, осмисленого аналізу, корекції індивідуальної фахової діяльності, реалізації професійних функцій на належному науково-методичному рівні.

Дисертанткою справедливо зазначається, що необхідність ефективної підготовки майбутніх учителів іноземних мов визначена у низці державних документів та обґрунтована численними дослідженнями зарубіжних і вітчизняних учених.

Водночас, як констатується в дисертації, попри глибокий аналіз різних напрямів порушеної проблеми, багато її аспектів залишаються ще не вирішеними. Зокрема, потребують подальшого вивчення, узагальнення та систематизації питання підготовки майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти у контексті вимог європейської освітньої системи.

Погоджуємося з твердженням Бей І. Ю. про те, що об'єктивна потреба в компетентних фахівцях з іншомовної освіти, здатних до ефективної реалізації своїх функцій на належному дослідницькому рівні; актуальність проблеми в межах сучасної парадигми вищої педагогічної освіти, її

недостатня теоретична розробленість та необхідність практичного впровадження в діяльність закладів вищої освіти зумовили вибір теми дисертації.

Доведенням актуальності обраної теми та її пріоритетності слугує і той факт, що дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – «Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності в умовах трансформації суспільного устрою та інтегрування України в європейський освітній простір» № 0106U009432.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Відзначаємо повноту і доказовість теоретичної бази дослідження. Вірогідність основних положень і висновків дисертаційної роботи забезпечується опорою на наукову методологію, вихідні теоретичні положення й понятійно-термінологічний апарат. Авторкою засвідчено наукову коректність репрезентативності вибірки та практичного підтвердження теоретичних положень експериментальної роботи. Методи науково-педагогічного дослідження використано адекватно до його мети й завдань.

Систематизованість і обґрунтованість наукових положень, сформульованих у дисертації, забезпечується апробацією її результатів, представлених у 27 одноосібних публікаціях автора, з яких: 8 статей – у наукових фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних періодичних виданнях, 14 статей і тез – у збірниках матеріалів конференцій; 1 стаття у вітчизняному міжвузівському збірнику наукових праць (індексується у міжнародних наукометричних базах даних Copernicus), 1 навчально-методичний посібник.

Загалом вважаємо, що дослідження пройшло належну апробацію, є самостійною науковою розвідкою, що має завершений характер.

Наукова новизна та достовірність одержаних результатів, що виносяться на захист.

Результати наукової роботи відзначаються повнотою і доказовістю її теоретичної бази. Наукова новизна дисертації виявляється в тому, що авторкою *уточнено* сутність ключових понять дослідження; *конкретизовано* зміст компонентів готовності студентів до реалізації проектного навчання в майбутній професійній діяльності та *запропоновано* критерії їхнього визначення за відповідними показниками та рівнями.

Окрім цього, у науковій роботі *теоретично обґрунтовано та розроблено* структурно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти та *виокремлено* сукупність педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до реалізації проектного навчання в їхній професійній діяльності.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі, підтверджуються використанням взаємопов'язаних між собою методів наукового дослідження (*теоретичних, діагностико-емпіричних, педагогічного експерименту, математичної статистики*).

Отже, результати дослідження, отримані дисертанткою, є новими та оригінальними, повністю відповідають меті та завданням наукової роботи.

Бей І. Ю. виявляє високий рівень наукової компетентності, характеризуючи стан порушеної проблеми в науковій літературі та здійснюючи експериментальне дослідження процесу підготовки майбутніх бакалаврів до фахової діяльності.

Практичне значення результатів дослідження.

Позитивно оцінюємо практичне значення дослідження. Важливим здобутком для практики вважаємо розроблені й апробовані дисертанткою методичні рекомендації щодо формування проектної компетентності майбутніх учителів. Вони спрямовані на оновлення змісту навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Методика викладання іноземної

мови», «Практичний курс усного та писемного мовлення», «Основна іноземна мова», «Педагогічна практика».

Погоджуємося з тим, що апробовані результати дослідження, його висновки та рекомендації можуть бути корисними для студентів, аспірантів, науково-педагогічних працівників ЗВО та учителів іноземних мов під час їхньої фахової діяльності та підвищення професійної кваліфікації.

Заслугує на увагу широка база апробації результатів дослідження, про що свідчать 5 довідок про впровадження із закладів вищої освіти різних регіонів України.

Вважаємо, що є широкі перспективи для подальшого поширення отриманих результатів дослідження в освітянській практиці України.

Загальна оцінка змісту роботи.

Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи Бей І. Ю. дає підстави стверджувати, що підхід здобувачки до наукової роботи вирізняється фундаментальністю та ґрунтовністю дослідження, в якому вдало інтегровані філософські та психолого-педагогічні аспекти проблеми.

Структура роботи є логічною й адекватно відображає розроблену стратегію теоретико-експериментального дослідження. Основний зміст дисертаційної роботи свідчить про широку ерудицію дисертантки, здатність до системного охоплення різних аспектів досліджуваних педагогічних явищ і процесів.

У роботі коректно визначено об'єкт, мету, завдання; чітко сформульовано наукову новизну та практичне значення дослідження.

Позитивно оцінюємо ретельний і водночас об'єктивний аналіз наукових праць вітчизняних та іноземних учених, присвячених проблемі підготовки майбутніх учителів до проектного навчання. Критичне опрацювання джерел наукової інформації уможливило виявлення різних позицій у поглядах дослідників на означену проблему, що зумовило потребу її додаткового поглибленого вивчення. Це дозволило дисертантці обґрунтувати власне бачення питань фахової підготовки майбутніх учителів.

Здійснений Бей І. Ю. аналіз наукових пошуків і вивчення сучасного досвіду підготовки майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності дав їй змогу визначити низку суперечностей між: замовленням суспільства на кваліфікованих учителів іноземних мов і традиційною системою їхньої підготовки у ЗВО України; високими потенційними можливостями процесу фахової підготовки майбутніх педагогів та недостатнім рівнем реалізації в його структурі педагогічної інноватики; актуальністю застосування інноваційних технологій в закладах вищої освіти України та недостатнім методичним забезпеченням навчальних дисциплін рекомендаціями щодо їх впровадження в освітній процес ЗВО.

Засвідчуємо, що проведене автором дослідження є вагомим внеском у розв'язання означених протиріч та сприяє підвищенню ефективності процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до професійної діяльності.

Заслуговує на схвалення розроблена автором стратегія дисертаційної роботи, що передбачає поетапне формування професійної готовності майбутніх бакалаврів до означеного виду діяльності на основі інтегрування теоретичного, практичного та дослідницького компонентів освітнього процесу вищої школи.

Наукову роботу виконано відповідно до вимог наукового стилю, правильно оформлено. Висновки, представлені у дисертаційній роботі, диференційовано за пунктами; вони відповідають поставленій меті та завданням дослідження, чітко й конкретно сформульовані, охоплюють основні наукові положення роботи.

Заслуговують на схвалення додатки до дисертації, де представлено завдання для самостійної роботи; анкети, тести й інші діагностичні методики та результати їхнього застосування задля визначення рівня готовності майбутніх учителів до проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Проведений аналіз дисертації Бей І. Ю. дає підстави вважати її завершеним та цілісним доробком з проблеми фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей дотримано норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Отож, вагомість і значущість виконаної дисертанткою роботи та вірогідність одержаних результатів безперечні, але вважаємо за потрібне висловити деякі зауваження та побажання:

1. Вважаємо, що поряд із розкритою в роботі низки понять: «професійно-педагогічна діяльність», «проектна діяльність», «проектне навчання», «готовність вчителя до проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти», «проектна компетентність майбутнього вчителя», «проектна компетентність учнів закладів загальної середньої освіти України» потребує більшої сутнісної конкретизації поняття «підготовка учителів іноземних мов до проектної діяльності».

2. Окрім цього, на наше переконання, робота тільки б виграла, якби дисертантка у її змісті більш повно представила приклади навчальних проектів, які були розроблені студентами в процесі експериментальної роботи.

3. Позитивно оцінюючи змістове наповнення структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності, вважаємо, що більшої теоретичної конкретизації потребує аналіз такої складової її організаційно-діяльнісного блоку як «технології».

4. На нашу думку, виокремлені критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності доцільно було подати у вигляді таблиці, що надало б можливість більш виразно продемонструвати зміну виокремлених показників за визначеними рівнями.

5. У додатках дисертації доцільно представити основні напрями роботи, запропоновані в авторському навчально-методичному посібнику щодо вдосконалення процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності.

Однак зазначимо, що окреслені недоліки дискусійного характеру суттєво не впливають на наукову й практичну цінність дисертації та не знижують її позитивної оцінки.

Загальний висновок.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій здобувачки дає підстави для висновку, що наукове дослідження Бей Ірини Юріївни на тему «Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» є актуальним, завершеним і самостійним.

Дисертація відповідає вимогам, передбачених Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, а її авторка – Бей Ірина Юріївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Національного університету біоресурсів

і природокористування України

О.В. Кучай

